

Grafiile non-standard: între creativitate lexicală și neștiință

Ana Cuciula

Studentă, Universitatea din Oradea

Lect. univ. dr. Alina Paula Neamțu (coord.)

Abstract

Language undergoes a constant process of evolution and adaptation to meet the evolving needs of people and the changing social context. It is evident over the years that technology has had a profound impact on people's lives, significantly altering the way they communicate. In this era of rapid communication, the demand is for a mode of expression characterized by speed, conciseness, and precision. Non-traditional spellings have gained increasing prominence, particularly in online environments. Platforms such as Facebook, Instagram, and YouTube have emerged as ideal spaces for individuals to unleash their creativity when conveying messages, often disregarding conventional grammatical rules. The diminishing inclination to adhere to correct grammar and usage prompts individuals to naturally embrace non-standard language. This paper aims to elucidate how people have developed methods for encoding messages through non-standard spellings and to explore the impact of this phenomenon on everyday communication.

Keywords: *non-standard spellings, digital communication, technology, coded message, social networks*

Introducere

Societatea zilelor noastre are ca trăsătură primordială *inovația*. Tot ceea ce ne înconjoară se află în permanentă schimbare, îmbunătățire și dezvoltare. Tehnologia evoluează din ce în ce mai rapid și influențează stilul de viață al oamenilor. Părtași la aceste transformări și în imposibilitatea de a trăi în lipsa lor, oamenii sunt nevoiți să își adapteze limbajul și modul de comunicare la stilul de viață caracteristic secolului XXI. Un secol în care libertatea de exprimare și originalitatea par să fie cuvintele-cheie, atenția și grija cu privire la normele ortografice, ortoepice și morfologice ale limbii române nu par să mai prezinte interes pentru tânăra generație.

Absorbiți de agilitatea, rapiditatea și precizia cu care se mișcă totul în jur, oamenii au început să folosească așa-numitele *grafii non-standard*. Aceste grafii non-standard pot fi produsul unei minți ingenioase, care combină creativitatea lexicală cu inteligența umană, având ca scop transmiterea unui mesaj codat. Cu toate acestea, ele sunt adesea folosite întâmplător, din lipsă de pregătire, nu pentru a comunica codificat, ci doar

din dorința de a nu respecta normele actuale ale limbii. Indiferent de contextul în care sunt întâlnite, grafiile non-standard reprezintă, cel puțin în momentul de față, o abatere de la normă și nu sunt recunoscute de către *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*. Fenomenul persistă însă și din ce în ce mai mulți oameni încep să le utilizeze. Dacă inițial se regăseau doar în postări pe diferite rețele sociale, acum ele sunt folosite chiar și în conversațiile private dintre oameni, care s-au obișnuit cu ele și au început să și le însușească.

Ionuț Pomian discută chiar despre *posibilitatea apariției unui nou stil funcțional*, și anume *stilul electronic*.

În româna actuală, comunicarea electronică devine o formă discursivă din ce în ce mai extinsă și mai complexă, care însumează caracteristici aparținând celorlalte stiluri funcționale, dar și suficiente elemente specifice, încât să se poată vorbi de un nou stil funcțional: stilul conversației electronice (simplificat: stilul electronic), care înglobează comunicarea mediată de calculator. (Pomian 139)

Stilului electronic îi corespunde *cyberlimbajul*, noul limbaj considerat „o formă hibridă de comunicare, ce îmbină particularități ale scrierii cu trăsături ale discursului oral”. (Radu 395) Grafiile non-standard pot fi încadrate în cyberlimbaj, întrucât sunt folosite exclusiv în mediul online și demonstrează, asemenea acestuia, faptul că

internații pot (re)produce forme de limbaj potrivite pentru contexte total diferite, transmise prin medii diverse, capabile chiar să se infiltreze în afara spațiului virtual și să transforme realitatea într-un mod care părea imposibil în urmă cu puțini ani. (Radu 405)

1. Creativitatea lexicală a grafiilor non-standard

Grafiile non-standard se află la limita dintre *creativitatea lexicală* și *neștiința* oamenilor. „În prezent, mediile electronice creează un nou tip de cultură a civilizației contemporane, cultura electronică, schimbând radical formele de interacțiune socială” (Pomian 149). Cu toate că majoritatea aleg să folosească grafiile non-standard pentru a transmite un mesaj codificat, există și internați care le folosesc în afara acestui scop. Exemplele următoare ilustrează situații în care grafiile non-standard au fost folosite din dorința de a nu respecta normele și nu pentru a transmite un mesaj codificat.

„nai fost **ku** un **fraer**, ai fost **ku** un **jmeker kare tea** iubit”

„**Dacqa** intram noi, ies ceilalti”

„pentru **că** e un mascul alpha nu ca altii”

„lumea e muult mai mare decat bula in care esti cu **Liviutz**”

„care e cu corectitudinea în **gură** 24 din 24 **să** se confrunte cât mai cuând cu propriile **realizări** și cu consecințele alegerilor lor în toate domeniile: mediu, **agricultură**, energie, **infrastructură**”

„Du-te să protestezi în Piața Victoriei pentru o pensie **decentă** ptr. **părintii tăi**”

„Si când cresc tot nu se **vând** în supermarket”

„Am auzit că va **dădeau** 250 lei la demonstrație d-ăia **vă** duceți în fiecare **seară**”

„Sau **Verdikt** – Vine poliția”

„**Pupik**”

„Vorbesc numai pentru tine mai **băietzas**”

„Perfecțiunea **intruchipată sănțeti**, ai **băgat** copilul la servicii nu ști ce **să** mai faci”

„Am cunoscut oameni, o,/ oameni care **rătăcesc**”

„pfizer **ă** pus o moneda de 1€ pe umăr și **ă** stat lipit”

Singura modalitate de a distinge motivul pentru care au fost folosite este *contextul*. Întrucât tehnologia a modificat modul în care oamenii gândesc, comunicarea dintre indivizi începe să funcționeze după propriile reguli. Un mesaj compus utilizând grafii non-standard presupune subiectivitatea emițătorului, care are libertate de exprimare și reușește să manipuleze atât informația, cât și receptorul ei, mesajele care conțin grafii non-standard fiind cel mai adesea vulgare, ironice sau sarcastice. În situațiile „*ăia de la romania tv & realitatea sunt absolut **andikapați***” și „*bă **andikapaților**, există și alte magazine. **râd** *ăia de la Auchan și cu **kuru** de nația asta primitivă*”, emițătorul folosește grafiile non-standard pentru a accentua mesajul pe care dorește să îl transmită.*

Asemenea limbajului publicitar, grafiile non-standard sunt folosite ca „o unealtă bine elaborată, ca un ansamblu de strategii bine selectate cu scopul de a-l convinge pe destinatar, de a-l influența și de a-l coopta”. (Popescu 81) Grafiile non-standard nu sunt parte a unui sistem de norme bine structurat și delimitat și, din acest motiv, folosirea lor permite fiecărui emițător să își lase amprenta proprie în construcția și emiterea mesajului.

Grafiile non-standard antrenează memoria și se adresează unui segment de oameni „inițiați”. Cu cât receptorul este mai tânăr și mai obișnuit cu cyberlimbajul, cu atât mesajul va fi decodat mai ușor, existând și o oarecare complicitate din partea celui care reușește să decodifice mesajul.

După cum am menționat, originalitatea specifică secolului XXI influențează și încurajează oamenii să folosească grafiile non-standard în comunicarea de zi cu zi.

Noțiunea de *creativitate* a fost asociată din cele mai vechi timpuri cu ineditul, cu ideea de «nou» și cu originalitatea, fiind atribuită în mod exclusiv artelor, iar conceptul de *productivitate* joacă un rol important mai ales în teoriile despre formarea cuvintelor. (Popescu 84)

Se observă că, în construcția grafiilor non-standard, intră atât creativitatea, cât și productivitatea. Un exemplu este enunțul „*C8ilu' pompier și autospeciala-bițigă*” în care emițătorul folosește cifra 8 pentru a exprima grupul de litere „opt”, astfel încât rezultatul să fie forma regională *coptilu'*.

Raluca Popescu menționează că „productivitatea implică raționalul, tehnicitatea, urmând anumite tipare, pe când creativitatea, pe lângă rațiune, presupune și o latură emotivă” (Popescu 84). În cazul grafiilor non-standard, latura emotivă este reprezentată de înțelesul și simbolistica pe care emițătorul reușește să le atașeze mesajului și care diferă de la o persoană la alta.

Viorica Molea consideră fenomenul care se desfășoară în mediul online ca fiind „o activitate intensă, dar informală, care prezumă mișcarea din interiorul spațiului virtual, creativitatea exorbitantă a internauților, difuzată printre cei interesați de o formă rebelă, nonconformistă, fără obligații de orice fel în comunicare”. (Molea 27)

Inovațiile, caracterizate de productivitate, sunt mult mai frecvente într-o limbă și au șanse să se impună destul de repede în vorbirea cotidiană, în timp ce creațiile lexicale sunt sporadice, efemere, depinzând de contextul în care apar. În plus, inovație lexicală poate fi considerată orice abatere minoră și neintenționată de la norma lingvistică, fără efecte stilistice, în timp de creația lexicală are un mai mare impact, fiind o «abatere» deliberată. (Popescu 84)

Dacă în trecut, majoritatea grafiilor non-standard erau folosite pentru a cenzura un limbaj vulgar și nepotrivit, încet-încet ele încep să apară în construcții independente care nu marchează camuflarea vreunui mesaj trivial.

„se vede că am fost rupte **aman2**”
„oricum tara va avea soarta **ucr@inei**”
„Naționalismul de **duz8nă** prinde la mase”
„sau **8ntalnit** lacheii de serviciu ai televiziunii”
„Defilare **B*lenciaga**. Mi se pare doar mie că lipsește coasa din outfit?”
„la auziți ce zice **b*ndita** asta”
„**D1G1TAL**”
„**V*pera** cea mare spune că Germania nu mai e țara ei”
„La prietenii lui **putyn**”

Mesajul transmis este în continuare codat și, pentru înțelegerea lui, este nevoie ca receptorul să fie „inițiat” într-un astfel de limbaj.

Cyberlimbajul reprezintă o fațetă a limbii care demonstrează puterea acesteia de a se îmbogăți și de a se transforma continuu. Inventarea unor cuvinte noi sau adaptarea cuvintelor din engleză (și/ sau, mai rar, din alte limbi) conform tiparelor deja existente în română se face tocmai prin procesul de creativitate lingvistică. (Radu 405)

Modul de scriere a grafiilor non-standard, facil și spontan, există „în paralel cu cel clasic, caracterizat prin mijloace create ad hoc sau preluate de la internauți, care nu se regăsește în niciun manual sau lucrare științifică”. (Molea 27)

2. Stilul electronic

Folosirea din ce în ce mai frecventă a grafiilor non-standard, și nu numai, conturează posibilitatea apariției unui nou stil funcțional.

Trebuie să menționăm că un stil funcțional presupune mai multe particularități de limbaj decât deschidere și dinamism, iar comunicarea pe internet nu cumulează trăsăturile unui astfel de stil nici în prezent. (Molea 26)

Cu toate acestea, „în realitate, se poate observa existența unui nou stil, așa-numitul *stil electronic*, care se referă la transmiterea informației prin intermediul tehnologiei”. (Radu 395) Ionuț Pomian consideră că „o condiție primară pentru existența stilului electronic este «conectarea la mediul electronic», conectare atât de facilă și de comodă, încât studiile recente se focalizează pe impactul psihologic asupra omului, altfel spus pe gradul de dependență și consecințele inerente”. (Pomian 149)

Noul tip de comunicare digitală „impune omului contemporan o nouă abordare a realității, o nouă manieră de a se exprima și relaționa”. (Gabor 46)

Câteva dintre caracteristicile stilului funcțional electronic se datorează „unor fenomene diverse precum: diversitatea tematică și stilistică a conversațiilor, abrevierile, lipsa punctuației și a semnelor diacritice, ortografia deficitară, elipsele, romgleza”. (Pomian 149)

Întrucât oricărui stil funcțional îi corespunde un anumit tip de comunicare și un limbaj specific, stilului electronic îi corespunde comunicarea digitală, realizată prin cyberlimbaj.

În cadrul acestui limbaj nou se pot identifica manifestări pe toate palierele limbii, pe lângă împrumutul terminologic din engleză, care a ridicat probleme de integrare și de standardizare, observându-se alte fenomene precum calcul lingvistic, evoluția sensurilor, dar și interferența registrelor. (Radu 395)

„Ar fi păcat să nu profiți de masa prea mare de p****i pe care o ai la dispoziție”

„pt ca vasali ce suntem si daca ni se arata pisica, ne **ca****** pe noi de frica”
 „Se ruga la zidul plangerii ca sa nu se inece cu toata **mul@** luata de la romani”
 „Denise Rafai e o **pocni3o@re**”
 „Faptul că Rafai are ceva de spus în România și că folosind o tactică de **j@p1Tâ** încearcă să împingă în ridicol cea mai importantă campanie”
 „**Tr*mp** s-a vîndut lui ***utin** – și mai ales ne-a vîndut – ca o ********* ordinară.”
 „**pr.0sti** mai sunteti ma...”
 „Noroc ca inca mai vede sa-si citeasca discursurile, mumia aia **p3d0f1la**”

Comunicarea digitală care conține grafii non-standard se realizează, de cele mai multe ori, într-un cadru informal, care le oferă locutorilor libertate de exprimare și posibilitatea de trecere sub anonimat a propriei identități. Din aceste motive, limbajul folosit poate fi trivial și lipsit de orice inhibiții.

Procesul semiozic în camerele de chat se realizează cel mai adesea printr-un limbaj informal, iar descrierea particularităților stilului electronic, stil «creat» în proporție covârșitoare de segmentul tânăr al populației, are la bază metoda inductivă. (Pomian 140)

O altă particularitate a stilului electronic este aceea că „o conversație poate fi inițiată de un emițător, dar potențialul receptor poate să nu răspundă fără a fi acuzat de lipsă de respect; altfel spus, tăcerea (expresia zero) devine o componentă semnificativă a interacțiunii comunicative”. (Pomian 141)

În mediul online încep să apară din ce în ce mai multe cuvinte formate exclusiv din semne non-standard. Mesajul conținut de aceste grafii este greu de descifrat, aproape imposibil în afara contextului și necesită familiaritatea receptorului cu un astfel de limbaj.

„Cum **!@#!@#!@** să vorbești draguț cu neme r nici ca ăia”
 „Bun, nu a zis-o așa, mai degrabă: bă, **!@#!\$!\$!@** și **!#!@#!(&#!** de **!@#!** tu ai avut timp...”
 „Într-o țară normală, nu într-o dictatură condusă de un ********* ca putin, nu se ajungea la asta”
 „Uitați-vă bine la față nerușinată a suinei care ascunde voturi sub *******, ca să-l ajute pe putin să cîștige încă o tură de alegeri”
 „Dacă ar fi să primiți o bere gratis și pentru asta ar trebui să ********* o țară, care ar fi ea și de ce Orcia?”
 „Bă, nu plec **fm@!\$!@#!@** de speciali. Uite de al dracului, așa, deși m-aș putea duce oriunde aș vrea. O să stau să vă fac de **căc@t** cât o să mă țină balamalele”
 „Sutele de mii de trădători și ********* de la noi, sîntem în NATO”
 „doar s-ar mai inventa două ministere pentru ********* de la haur”

În cadrul comunicării digitale, pot fi considerate următoarele avantaje:

degajarea psihică datorată absenței față în față a interlocutorului, posibilitatea de a sista tacit conversația, posibilitatea de «a urmări» pe cineva adoptând statutul de invizibil în raport cu potențialii interlocutori, limbajul concis, concentrat și îmbinarea codului vizual cu cel auditiv. (Pomian 142)

Ionuț Pomian observă faptul că „la nivelul grafiei, o caracteristică este preferința pentru utilizarea apostrofului în detrimentul cratimei” și notează faptul că „discursul electronic are ca inconvenient major absența, de cele mai multe ori, a semnelor diacritice”. (Pomian 143) Toate aceste aspecte se regăsesc și în exemplele prezentate. Grafiile non-standard, considerate „îmbinări ale semnelor alfabetice cu cifre, cu semne de punctuație, de ortografie ori cu alte simboluri” (Pomian 143) au ca scop surprinderea „prin inedit, originalitate, grad sporit de afectivitate, sugestii subliminale”. (Pomian 143)

„daca **ti’a** plăcut, mai du-te și nu uita sa fi cuminte”

„In alta parte arata **ça** ai lui AUR **s’au** batut intre ei”

„A anunțat că **s_a** angajat zidar la o firmă de construcție”

„maestre **n.avem** multe valori”

„Doamne ajuta, **v.am** vazut **intr.un** interviu de acasa, cand **a.ti** folosit numai produse facute de dumneavoastra”

„**Vorbiti.ne** despre programul acela cu vit **d3** pe care ati vrut **sa.l** introduceti inainte de pandemie”

„protectia lui dar **l.a** umilit public”

„Individul asta **nu*mi** provoacă ura, doar ca doresc **sa*I** vad mai des pe aici. Urmeaza tel **drum*ul** vietii lui”

Se observă că în aceste situații, grafiile non-standard sunt însoțite de alte greșeli gramaticale precum: lipsa diacriticelor, dezacordul dintre subiect și predicat sau inserarea cratimei fără motiv.

3. Rolul grafiilor non-standard

Grafiile non-standard apar mai ales în comentarii și postări de pe rețelele de socializare. Lipsa intimității vieții personale crește dorința oamenilor de a reacționa sub semnul anonimatului.

Un subiect de interes cum e politica internă generează creații lexicale inedite, utilizatorii de Internet inventând adesea cuvinte, alteori amalgamându-le. Se poate remarca bogăția afixelor derivative ori prezența tot mai reprezentativă a grafiilor

non-standard, acestea din urmă pentru mascarea unor stări de spirit contradictorii ale internautilor. (Neamțu 129)

Situațiile neplăcute care stârnesc controverse îi fac pe oameni să răbufnească în mediul online. Postări pe tema problemelor de ultimă oră generează discuții interminabile pe rețelele de socializare. Oamenii, încurajați de libertatea oferită de spațiul digital, spun lucrurilor pe nume fără teama de a fi contraziși.

Cea mai mare parte a comentatorilor, în graba și emoția care-i domină, ignoră cu desăvârșire normele limbii literare, scriind așa cum vorbesc, concentrându-se doar pe conținut, adesea agresiv și încărcat afectiv. Se creează impresia unei avalanșe comunicative, care răstoarnă orice reguli, maniere de bună conduită într-o discuție civilizată, elaborate cu atâta grijă până odinioară. Este ca o invazie a ignoranței, a inculturii, a reflexelor instinctuale nestăpânite, care durează deja de câteva decenii. (Molea 26)

Exprimarea opiniei trebuie să se facă, în schimb, cu responsabilitate și în limita moralității. Cei care nu respectă dreptul la demnitate al unei persoane sau atacă o persoană publică trebuie să suporte anumite consecințe. Una dintre ele este chiar ștergerea postării sau a comentariului și blocarea pentru o anumită perioadă a contului. Aceste sancțiuni diferă în funcție de gravitatea și frecvența actelor imorale săvârșite. Tocmai din aceste motive, internații au început să introducă grafiile non-standard care au ca scop codarea mesajului. În acest fel, algoritmul care găsește postările ostentative căutând o serie de cuvinte, nu poate identifica postarea în cadrul căreia cuvintele triviale sau vulgare sunt scrise utilizând grafii non-standard.

Asumarea libertății de exprimare în acest mediu digital se face cu maximă responsabilitate, deoarece fiecare act greșit sau imoral săvârșit în acest mediu poate avea efecte nebanuite asupra vieții personale a omului și desigur asupra vieții sociale. (Gabor 48)

„**S.3.x** in timpul menstruatiei”

„gata oricând să plătim pentru orice **r*h*t** ca pentru un produs de lux”

„crede **draku**”

„pe UE o cam doare-n **c*r** de România și Bulgaria, din păcate”

„Din România cu drag **m**e** in Viena”

„Noi murim de foame la noi în țară și ne **f..e** grija de Schengenn”

„Un **j3g p3nal**”

„Trag si eu statul in **p.....ă** de 50000 euro și am pretenția sa nu fie consecințe”

„dacă cumva te simți astăzi **pr.0st**, gândește-te că noaptea trecută niște hoți au furat seiful din Primăria Slatina”

„Ce-ar zice Bacovia la asa neaua-n aprilie??!! **Pul@** ghiocei!”
„Aveți în plm **c@e** și sunați voi dacă vreți lămuriri”
„Hai mă, dă-o **dreaq.**”

Rolul grafiilor non-standard poate astfel să se modifice pe măsură ce ele intră din ce în ce mai mult în limbajul utilizat de tineri.

Asemenea fenomene nu pun neapărat în pericol limba română, ci reprezintă, de fapt, o expansiune stilistică fără precedent, în acord cu dezvoltarea spectaculoasă a contextului extralingvistic. De altfel, diversificarea actuală a limbii, la toate nivelurile, este direct proporțională cu evoluția rapidă și în domenii variate a tehnologiei contemporane, iar stilul conversației electronice se dovedește mai dinamic și mai deschis schimbărilor decât însuși stilul publicistic, marcând intenționat sau neintenționat conștiința utilizatorilor. (Pomian 149)

Comunicarea prin social media scoate fără doar și poate la iveală posibilitățile nebănuite de îmbogățire a vocabularului atât prin procedee interne, cât și prin împrumuturi (neologisme). Limba este un organism viu, reflectând prefacerile societății și oferind mereu alte veșminte pentru realitățile noi cu care ne confruntăm zi de zi. (Neamțu 129)

Grafii non-standard nu sunt altceva decât o nouă modalitate de îmbogățire a vocabularului care reflectă modul în care oamenii trăiesc, gândesc și comunică în societatea contemporană.

Concluzii

Impactul pe care grafiile non-standard îl are asupra limbii române actuale este încă greu de stabilit. Cert este că oamenii, în special tinerii, încep să folosească acest tip de grafii din ce în ce mai des. Inventate din dorința de a ascunde mesaje publice, ele au început să fie folosite și în conversațiile private datorită aspectului și misterului pe care îl adaugă conținutului. Gabor Bogdan-Viorel consideră că

acest spațiu virtual care reușește să absoarbă informația de pretutindeni și să o înmagazineze, își va pune accentul definitiv asupra modului în care comunicăm, socializăm și ne informăm” deoarece „nici o altă tehnologie nu a marcat, într-un mod atât de profund, viața omului postmodern. (Gabor 42)

Astfel, ceea ce a început ca o tentativă de cenzurare a mesajului și evitarea blocării contului poate deveni un nou stil de comunicare pe care oamenii au început deja să îl folosească în viața cotidiană.

Capacitatea internaților de a crea un limbaj atât de coerent și de bine articulat constituie o dovadă clară că realitatea poate fi restructurată prin limbaj, dar și că

mediul, evoluțiile tehnologice și socioculturale dau o formă nouă realității și revelează noi posibilități de a crea prin limbă, prin cuvânt. (Radu 405)

Bibliografie

- Gabor, Bogdan-Viorel. *Comunicarea digitală ca modalitate de relaționare autentică*. în „Altarul Reîntregirii”, nr. 2, anul XXIV/ 2019.
- Molea Viorica. *Limbaajul comentariilor pe internet: reflexe ale oralității*. Conferința științifică națională cu participare internațională „Integrare prin cercetare și inovare”. Chișinău: 2021.
- Neamțu, Alina-Paula. *Limba română actuală în social media: elemente de vocabular și grafie*. în „Journal of Humanistic and Social Studies”, nr. 2, vol. 13, 2022.
- Pomian, Ionuț. *Stilul funcțional electronic*. în „Dacoromania”, nr. 2, anul XIV/ 2009.
- Popescu, Raluca. *Creativitatea lexicală ca mijloc de persuasiune în textul publicitar*. în “Creativity, Imaginary, Language”, Actele Conferinței internaționale de Științe Umaniste și Sociale „Creativitate, Imaginar, Limbaj”, editori Claudiu Marian Bunăiașu, Xenia Negrea, Alina Țenescu, Craiova: Editura Sitech, 2014.
- Radu, Anamaria. *Cyberlimb@j în spațiul lingvistic românesc*. în „Enciclopedia imaginariilor din Romania”, Iași: Editura Polirom, 2020.